

Fortællingen om grønne bydele er falsk

Henrik Valeur, 2020

I diskussionen om udviklingen af de større danske byer gentages det ofte, at der er behov for meget mere nybyggeri for at imødekomme tilflytningen til byerne.

Senest i et svar til arkitekt Lene Tranberg gentager Anne Skovbro fra By & Havn denne påstand og argumenterer for, at det giver mest mening at bygge i byen, fordi det er ressourcebesparende, at folk bor tæt sammen. Hertil svarer Jes Møller fra Dansk Byplanlaboratorium, at nybyggeriet med fordel kan ske i forstæderne, fordi almindelige mennesker har bedre råd til at bo der.

Men er det overhovedet en god idé at bygge så meget nyt, som der lægges op til? Hvor meget nyt kan vi bygge, hvis vi samtidig vil reducere vores forbrug til et niveau, hvor det er i balance med det, som naturen er i stand til at genskabe – og reducere forureningen af dette forbrug til et niveau, som naturen er i stand til at absorbere? Og er det overhovedet rigtigt, at der er så stort et behov? Er tilflytningen til byerne en slags naturlov – noget der bare sker af sig selv?

Nej, det er i høj grad en politisk, samfundsmæssig beslutning, altså noget vi, i princippet, bestemmer sammen som samfund. På samme måde som der kan siges at have ligget en sådan beslutning bag udflytningen til forstaden efter Anden Verdenskrig, lå der en lignende beslutning bag tilflytningen til byerne efter Murens Fald.

Fatamorganaer på fælleden

Med Murens fald og den deraf følgende globalisering af det kapitalistiske system blev byerne, som centre for økonomisk koncentration, mere relevante end landet.

Men hvis det var afslutningen på Anden Verdenskrig, som åbnede forstaden op, og afslutningen på den kolde krig, som igen gjorde byen tillokkende, hvilken betydning har det så, at vi nu tilsyneladende ser et opgør med – og dermed måske også en afslutning på – forbrugskulturens krig mod naturen?

Vil det øgede fokus på klimaforandringer, den sjette masseudryddelse, det økologiske sammenbrud have effekt på den måde, vi i fremtiden bosætter os? Kunne resultatet være, at vi flytter os mindre? At vi forsøger at få de steder, vi allerede er, til at fungere i stedet for at bygge fatamorganaer ude på fælleden?

Sidste år blev to grønne områder på Amager Fælled og Stejlepladsen i Sydhavn affredet for at give plads til mere nybyggeri, som skal finansiere metrobyggeriet. Og i løbet af de kommende år vil en stor del af Københavns Havn blive fyldt op med overskudsjord fra metrobyggeriet, hvor der så kan bygges endnu mere.

Bortset fra at der bliver mindre plads til naturen vil alene anlægsarbejdet med disse projekter skabe et voldsomt stort forbrug af ressourcer og en voldsom forurening. Og er den by, vi får, virkelig den, vi ønsker os og har brug for? Er det overhovedet en by? Ligner det ikke snarere en ny forstad?

Arkitekter eksperimenterer ikke

Når Lene Tranberg i sit indlæg efterspørger bæredygtige fællesskaber, er det måske, fordi udformningen af disse nye byer og bydele netop fremmer det modsatte – en ekstrem form for individuel forbrugerisme.

I de gamle dele af byerne, hvor befolkningen ofte har gjort modstand – og nogle gange endda direkte oprør – imod magtens og kapitalens forsøg på at styre byen, har der over lang tid dannet sig nogle fælles bevidstheder og udviklet sig nogle praktiske tiltag til mere miljø- og klimavenlige måder at leve på, samtidig med at der ofte er en høj grad af social inklusion og kulturel mangfoldighed.

Det, at folk her selv har haft større indflydelse på udviklingen, har betydet, at der er opstået en række anderledes bolig- og byrumstypologier, heriblandt forskellige kollektiver og fælleshuse, selvbyggede boliger og boligkvarterer, byggelegepladser og dyrefolde, folkekøkkener og fælles køkkenhaver.

Dette peger på et meget væsentligt problem ved de seneste årtiers byudvikling, nemlig at man fuldstændig har forsømt mulighederne for at eksperimentere med andre måder at bo i og bruge byen.

Developere og investorer foretrækker færdige pakked løsninger, og mange arkitekter har fundet sig til rette med, at det at eksperimentere er noget med at finde på sjove, nye former.

Byudvikleren Donald Trump

I den kapitalistiske logik handler det om hele tiden at udvikle nye markeder og produkter, som kan skabe mere profit. I denne logik er det seneste produkt eller projekt altid det perfekte. De forrige havde fejl og mangler, men de er nu blevet rettet. Nu har vi den helt rigtige løsning, så køb den!

Dette gælder naturligvis også inden for det *grønne* marked for byudvikling, men nybyggeri bliver ikke grønt, bare fordi det bliver markedsført som sådan. Metroen bliver ikke grøn, fordi man maler hegnet rundt om byggepladserne grønne.

Hvis vi skal falskheden i debatten om byens udvikling til livs – det er næppe noget tilfælde, at præsident Trump, en tidligere byudvikler, allerede er taget i at lyve mere end ti tusinde gange i sit nuværende embede – kræver det et opgør med den nuværende model, hvor det er magtens og kapitalens interesser, der dominerer.

Der er behov for, at den nuværende developerdrevne og teknokratisk styrede tilgang til byens udvikling erstattes af en langt mere kulturelt orienteret tilgang, hvor kulturen forstås som det, der opstår, når folk selv, over lang tid, finder ud af at

indrette sig sammen.

Denne artikel har været publiceret som debatindlæg i Politiken Byrum, 24 januar 2020.

This article may be copied or reprinted for noncommercial purposes as long as proper citation standards are observed (author, title, date).